

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA nr. 810
din data de 17.11.2021

Dosar nr. 238/2021 completat cu **autosesizare 14A/2021**

Petiția nr. 2453/30.03.2021; 4681/18.06.2021

Petent:

Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării (autosesizare)

Reclamat:

Obiect: declarații discriminatorii la adresa persoanelor care, din motive medicale sunt nevoite să apeleze la proceduri de reproducere umană asistată medical pentru a avea copii.

Declarația este următoarea: *"Acest proiect de lege, în forma actuală, ascunde sub masca încurajării natalității o politică de tip neomarxist prin care se încearcă promovarea familiei monoparentale total artificiale. Pe de o parte, prin politicile publice, ni se explică gravitatea sarcinilor la tinere necăsătorite pentru a căror vitare se finanțează și promovează agresiv o educație sexuală denaturată, punându-se accent pe metodele contraceptive, mai ales pe anticoncepționale, anticoncepționale care, în timp, au efecte adverse asupra fertilității femeilor. Pe de altă parte, se finanțează și promovează însămânțarea artificială. Pe de o parte, se susțin pe drept, și trebuie să susținem copiii crescuți în familii monoparentale dezavantajați, iar pe de altă parte se finanțează și promovează familiile monoparentale pur artificiale, iar familiile tradiționale cu mulți copii rămân sub o continuă presiune de tip financiar-social și educațional. Deci, acest proiect de lege creează probleme false, promovează o natalitate de tip neomarxist și promovează familia monoparentală născută din fașă monoparentală."*

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

Numele, domiciliul, reședința sau sediul petentei

1. Numele, domiciliul, reședința sau sediul reclamaților

2. **deputat AUR** cu comunicarea actelor de procedură la Camera Deputaților - Grupul parlamentar AUR, cu sediul în București, Palatul Parlamentului, str. Izvor nr. 2 - 4, sector 5

II. Procedura de citare

3. Prin adresa înregistrată sub nr. 2453/11.04.2021 i s-au solicitat petentei, conform art. 11 alin. (1) lit. e) al Ordinului nr. 144 din 11 aprilie 2008 privind aprobarea Procedurii interne de soluționare a petițiilor, să prezinte probe/dovezi pe care se sprijină fiecare capăt de cerere, precum și să facă dovada calității procesuale pentru speța de față.

4. Petenta nu a dat curs solicitării și nu a revenit cu precizări.
5. În această situație, citarea părților nu a fost necesară.
6. Prin autosesizarea înregistrată sub nr. 4681/18.06.2021 s-a constituit dosarul nr. 14A/2021.
7. În temeiul art. 20 alin. 4 din O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a îndeplinit procedura de citare a părților.
8. Prin adresa înregistrată sub nr. 4897/29.06.2021 a fost citată partea reclamată, pentru termenul stabilit de Consiliu la sediul CNCD ziua de 12.07.2021.
9. Procedură legal îndeplinită.
10. Prin adresa înregistrată sub nr. 5285/14.07.2021 partea reclamată comunică că la data audierii, acesta nu a putut participa, deoarece este membru al unei delegații oficiale plecat în străinătate.
11. Prin adresa înregistrată sub nr. 5562/23.07.2021 partea reclamată depune punct de vedere.

III. Susținerile părților

Susținerile petentului

12. Prin petiția înregistrată la CNCD cu nr. 2453/30.03.2021 petenta supune atenției Consiliului, discursul deputatului AUR, Alin Coleșa, din data de 17 martie 2021.
13. Declarația este următoarea: *"Acest proiect de lege, în forma actuală, ascunde sub masca încurajării natalității o politică de tip neomarxist prin care se încearcă promovarea familiei monoparentale total artificiale. Pe de o parte, prin politicile publice, ni se explică gravitatea sarcinilor la tinere necăsătorite pentru a căror vitare se finanțează și promovează agresiv o educație sexuală denaturată, punându-se accent pe metodele contraceptive, mai ales pe anticoncepționale, anticoncepționale care, în timp, au efecte adverse asupra fertilității femeilor. Pe de altă parte, se finanțează și promovează însămânțarea artificială. Pe de o parte, se susțin pe drept, și trebuie să susținem copiii crescuți în familii monoparentale dezavantajați, iar pe de altă parte se finanțează și promovează familiile monoparentale pur artificiale, iar familiile tradiționale cu mulți copii rămân sub o continuă presiune de tip financiar-social și educațional. Deci, acest proiect de lege creează probleme false, promovează o natalitate de tip neomarxist și promovează familia monoparentală născută din fașă monoparentală."*
14. Se precizează faptul că deputatul discriminează persoanele care, din motive medicale (în mare parte a cazurilor, cauza infertilității o reprezintă bolile cronice sau motivele medicale idiopatice, neidentificate), sunt nevoite să facă apel la proceduri de reproducere umană asistată medical pentru a avea copii.
15. Petenta solicită ca, pe lângă constatarea faptei de discriminare și aplicarea amenzii contravenționale, să se dispună obligarea părții reclamate să publice, în mass-media, un rezumat al hotărârii.

Susținerile părții reclamate

16. Prin punctul de vedere depus de către partea reclamată și înregistrat sub nr. 5562/23.07.2021, acesta arată că discursul său din plenul Camerei Deputaților din 17 martie 2021 a fost strict pe marginea proiectului de lege privind însemințarea artificială umană și sporirea natalității, ca atare, el nu poate fi tratat la modul general, ci doar în strânsă conexiune cu acest proiect de lege.
17. De asemenea, deoarece timpul de dezbatere este foarte scurt (doar 2 minute) afirmațiile sale au fost foarte sintetice. Partea reclamată consideră că socotirea

lor ca având un posibil caracter discriminatoriu sau o atingerea a demnității umane este, în cel mai fericit caz, superficială.

18. Se arată că proiectul de lege trata 2 aspecte:

a) inseminarea artificială - pe care o dorea necondiționată de existența familiei și decontată de la buget și a 2-a oară (în prezent se decontează doar prima încercare și doar pentru femeile căsătorite

b) stimulentele financiare și deducerile fiscale, pe care femeia (nu familia și nici bărbatul!) le-ar fi primit pentru copiii născuți sunt stimulente și deduceri fiscale de care un bărbat, parte a unei familii tradiționale biparentale, formată dintr-un bărbat, o femeie și copii, sau parte a unei familii monoparentale, formată doar dintr-un bărbat și copii, nu ar fi beneficiat, acesta fiind un aspect de discriminare evidentă

19. Partea reclamată arată că afirmațiile sale nu se referă la procedura medicală în sine, de inseminare artificială, procedeu asupra căruia nu se pot ridica obiecții majore, nici măcar morale, cu atât mai puțin legale, și nici la dreptul oricărei femei de a recurge la procedeul medical de inseminare artificială, indiferent dacă este sau nu căsătorită, indiferent de rasă, de origine, de naționalitate, de poziție socială. Acesta este un drept legal evident care nu a făcut obiectul proiectului de lege și nici al afirmațiilor sale. Cele afirmate de partea reclamată se referă strict la efectele și rațiunile economice, sociale și morale pe care aplicarea prevederilor proiectului de lege le-ar fi avut în cazul în care acesta ar fi fost legiferat.

20. Familia monoparentală trebuie (și parțial este) sprijinită prin toate mijloacele legale sociale, administrative, educaționale. Dezvoltarea psihică, asigurarea celor necesare traiului și educația copiilor în familia monoparentală este mai dificilă decât în cea tradițională biparentală: 1 persoană față de 2 persoane complementare, 1 salariu față de 2 salarii. Sunt extrem de multe studii care evidențiază faptul că un copil se dezvoltă plenar într-o familie armonioasă dintr-un bărbat și o femeie.

21. Ca atare, familia monoparentală este un fapt de nedorit, atât pentru părinte, cât și pentru copii, din multiple puncte de vedere: economic, social, emoțional, psihologic, educațional. Însă apariția familiei monoparentale este un fapt, o realitate, care nu poate fi evitată: unii dintre soți se despart, alții decedează. Este un fapt care ține de libertatea oamenilor și de pronia dumnezeiască. În aceste cazuri, familia, rămasă fără unul dintre părinți, trebuie sprijinită deoarece se află într-o situație dificilă din motivele deja enumerate.

22. Că acest proiect de lege promovează familia monoparentală, născută din fașă mono-parentală și, ca atare, total artificială, este evident. Femeia, și numai femeia, ar fi avut dreptul la stimulentele și deducerile fiscale extrem de consistente menționate. Bărbatul, și implicit familia biparentală tradițională și cea monoparentală formată dintr-un bărbat și copii, nu ar fi avut niciun drept. Într-o familie biparentală, în general, nu doar femeia înregistrează venituri impozabile, ci și bărbatul. Nu doar femeia e părintele unui copil, ci și bărbatul. Ca atare și el ar trebui să aibă, nu doar obligații, ci și drepturi egale (inclusiv fiscale) cu femeia. Acordând aceste drepturi doar femeii și necondiționând decontarea tratamentelor de inseminare de starea maritală, în mod clar ar fi încurajat conceperea de copii fără ca mama să fie căsătorită. Acest lucru ar fi dus la probleme de o mare gravitate, dintre care enumerăm doar câteva:

- lipsa condițiilor optime de creștere, dezvoltare, educare a copiilor din motivele deja menționate;
- discriminarea bărbaților și implicit a familiei tradiționale formată dintr-un bărbat și o femeie și a familiei monoparentale formată dintr-un bărbat;
- probleme de morală și medicale: există studii medicale care arată că unii bărbați, donatori anonimi de material seminal, ajung în zeci de ani să fie părinți a sute, poate chiar mii, de copii. Aceștia, neștiind că sunt frați, pot ajunge să conceapă împreună copii, rezultând situații (chiar ilegale) foarte grave de consangvinitate și de morală.

23. Partea reclamată arată că a definit această inițiativă legislativă ca promovând o politică de tip neo-marxist deoarece marxism-comunismul a făcut la începuturile sale un experiment numit birouri- le/comisariatele dragostei libere. În acest experiment femeile au fost „naționalizate” și s-a hotărât ca femeile tinere să accepte să aibă relații sexuale cu cetățenii bărbați. Muncitorii aveau garantat dreptul la sex cu orice cetățeană femeie, de trei ori pe săptămână. A rezultat un dezastru social, cu milioane de copii vagabonzi. Consider că acest PL-x are, în subsidiar, același tip de filozofie degradantă în privința familiei tradiționale, a femeii, a bărbatului și a copiilor, e adevărat, într-un mod mai „soft”, mai „elegant”.

24. Se arată că proiectul de lege aflat în discuție propune promovarea familiei monoparentale pur artificiale, cu toate dezavantajele ei, prin politici fiscale agresive și discriminatorii, iar pe de altă parte statul și societatea intervine în susținerea familiei monoparentale, fiind vorba despre o discriminare evidentă a bărbatului și, implicit, a familiei din care un bărbat ar face parte, deci și a familiei tradiționale.

25. Proiectul legislativ propune un alt nonsens deoarece deoarece prin politici publice se mediatizează gravitatea sarcinilor la tinere necăsătorite, pentru a căror evitare se finanțează și promovează agresiv o educație sexuală denaturată: se încurajează relațiile sexuale la vârste foarte timpurii, înainte de maturizarea psihologică și fizică, punându-se accent pe metode contraceptive, mai ales pe anticoncepționalele orale. Acestea, în timp, au efecte adverse asupra fertilității femeilor. Sunt multe studii care corelează folosirea îndelungată a contraceptivelor orale de degradarea stării generale de sănătate a femeilor care le utilizează și, implicit, de apariția problemelor de fertilitate (<https://provita.ro/2003/05/19/re-surse-online-despre-nocivitatea-contraceptivelor/>).

IV. Cadrul legal aplicabil

26. Prevederile legislative relevante în prezenta cauză sunt următoarele:

✓ **Constituția României**

Art. 1 alin. (3)

„România este stat de drept, democratic și social în care demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme, în spiritul tradițiilor democratice ale poporului român și idealurilor Revoluției din decembrie 1989, și sunt garantate.”

Art. 4 alin. (2)

„România este patria comună și indivizibilă a tuturor cetățenilor săi, fără deosebire de rasă, de naționalitate, de origine etnică, de limbă, de religie, de sex, de opinie, de apartenență politică, de avere sau de origine socială.”

Art. 16 – Egalitatea în drepturi

” (1) Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări.

(2) Nimeni nu este mai presus de lege.

(3) Funcțiile și demnitățile publice, civile sau militare, pot fi ocupate, în condițiile legii, de persoanele care au cetățenia română și domiciliul în țară. Statul român garantează egalitatea de șanse între femei și bărbați pentru ocuparea acestor funcții și demnități.

(4) În condițiile aderării României la Uniunea Europeană, cetățenii Uniunii care îndeplinesc cerințele legii organice au dreptul de a alege și de a fi aleși în autoritățile administrației publice locale.”

Art. 29 - Libertatea conștiinței

„(1) Libertatea gândirii și a opiniilor, precum și libertatea credințelor religioase nu pot fi îngrădite sub nici o formă. Nimeni nu poate fi constrâns să adopte o opinie ori să adere

la o credință religioasă, contrare convingerilor sale.

(2) Libertatea conștiinței este garantată ea trebuie să se manifeste în spirit de toleranță și de respect reciproc.

(3) Cultele religioase sunt libere și se organizează potrivit statutelor proprii, în condițiile legii.

(4) În relațiile dintre culte sunt interzise orice forme, mijloace, acte sau acțiuni de învrăjbire religioasă.

(5) Cultele religioase sunt autonome față de stat și se bucură de sprijinul acestuia, inclusiv prin înlesnirea asistenței religioase în armată, în spitale, în penitenciare, în azile și în orfeline.

(6) Părinții sau tutorii au dreptul de a asigura, potrivit propriilor convingeri, educația copiilor minori a căror răspundere le revine."

Art. 30 - Libertatea de exprimare

„(1) Libertatea de exprimare a gândurilor, a opiniilor sau a credințelor și libertatea creațiilor de orice fel, prin viu grai, prin scris, prin imagini, prin sunete sau prin alte mijloace de comunicare în public, sunt inviolabile.

(2) Cenzura de orice fel este interzisă.

(3) Libertatea presei implică și libertatea de a înființa publicații.

(4) Nici o publicație nu poate fi suprimată.

(5) Legea poate impune mijloacelor de comunicare în masă obligația de a face publică sursa finanțării.

(6) Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine.

(7) Sunt interzise de lege defăimarea țării și a națiunii, îndemnul la război de agresiune, la ură națională, rasială, de clasă sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial sau la violență publică, precum și manifestările obscene, contrare bunelor moravuri.

(8) Răspunderea civilă pentru informația sau pentru creația adusă la cunoștință publică revine editorului sau realizatorului, autorului, organizatorului manifestării artistice, proprietarului mijlocului de multiplicare, al postului de radio sau de televiziune, în condițiile legii. Delictelor de presă se stabilesc prin lege."

✓ O.G 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată

Art. 2 „(1) În prezenta ordonanță, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex sau orientare sexuală, apartenență la o categorie defavorizată sau orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea sau înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice."

" (8) Prevederile prezentei ordonanțe nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului la libera exprimare, a dreptului la opinie și a dreptului la informație."

Art. 15 „Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intră sub incidența legii penale, orice comportament manifestat în public, având caracter de propagandă naționalist-șovină, de instigare la ura rasială sau națională, ori acel comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptat împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități și legat de apartenența acestora la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală a acestuia. "

✓ **Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale**

Art. 10 Libertatea de exprimare

1. „Orice persoană are dreptul la libertate de exprimare. Acest drept include libertatea de opinie și libertatea de a primi sau a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. Prezentul articol nu împiedică Statele să supună societățile de radiodifuziune, cinematografie sau televiziune unui regim de autorizare.

2. *Exercitarea acestor libertăți ce comportă îndatoriri și responsabilități poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege care, într-o societate democratică, constituie măsuri necesare pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, a moralei, a reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea informațiilor confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.*”

✓ **Ordinul nr.144/2008 privind procedura de soluționare a petițiilor și sesizărilor**

V. Motivele de fapt și de drept

27. **În fapt**, Colegiul director reține că în speță se invocă o posibilă încălcare a dreptului la demnitate umană, prin declarațiile discriminatorii la adresa persoanelor care, din motive medicale sunt nevoite să apeleze la proceduri de reproducere umană asistată medical pentru a avea copii, din discursul deputatului AUR, din data de 17 martie 2021 de la Camera Deputaților.

28. **În drept**, luând act de autosesizarea înregistrată sub nr. 4681/18.06.2021 constituită în dosarul nr. 14A/2021, Colegiul director constată că este de prisos analiza lipsei calității procesuale a petentei, analizând fondul cauzei, și anume: declarațiile discriminatorii la adresa persoanelor care, din motive medicale sunt nevoite să apeleze la proceduri de reproducere umană asistată medical pentru a avea copii.

29. În soluționarea prezentei sesizări, apreciem că sunt incidente următoarele texte de lege:

- art. 10 și art. 14 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale;
- art. 1 alin. (3), art. 16, art. 29 și art. 30 din Constituția României, revizuită în 2003;
- art. 2 alin. (1) și art. 15 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare (în continuare O.G. 137/2000).

30. Colegiul director este chemat să se pronunțe asupra raportului dintre libertatea de exprimare și dreptul la demnitatea persoanei, interzicerea discriminării raportată la discursul deputatului AUR, din Camera Deputaților. Analiza urmărește să stabilească dacă în acest caz s-a depășit limita libertății de exprimare și, în consecință, se impune o ingerință a statului prin aplicarea unei măsuri proporționale cu scopul urmărit.

31. Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, pentru a fi acceptată o ingerință în dreptul de exprimare, aceasta trebuie

- **să fie prevăzută de lege** (care la rândul ei trebuie să îndeplinească anumite calități: să fie previzibilă și accesibilă),
- **să urmărească un scop legitim,**
- **să fie necesară într-o societate democratică și**

- **să fie proporțională cu scopul urmărit** (Corneliu Bârsan, *Convenția europeană a drepturilor omului*, vol. I. Ed. C.H. Beck, București, 2005, p. 769-801).

Ingerința să fie prevăzută de lege

32. **Prima cerință**, cea a **existenței unei prevederi legale**, care să reglementeze ingerința statului în exercitarea dreptului libertății de exprimare este îndeplinită de art. 2 alin. (1) coroborat cu art. 15 din O.G. nr. 137/2000. Totuși, apreciem că aceste texte de lege trebuie coroborate cu art. 2. alin. (8) din O.G. 137/2000 potrivit căruia „prevederile ordonanței nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului la libera exprimare, a dreptului la opinie și a dreptului la informație”. Apreciam că **ambele texte normative sunt previzibile și accesibile**, deși protejează o valoare fundamentală într-o societate democratică și sunt noțiuni care au și un caracter abstract.

Ingerința să urmărească un scop legitim

33. Raportat la **scopul legitim urmărit** prin posibila ingerință a statului în libertatea de exprimare, se urmărește protejarea demnității umane a tuturor cetățenilor din România, indiferent de naționalitatea, etnia sau religia acestora.

34. Protecția demnității unei persoane aparținând unui grup minoritar, constituie un scop legitim într-o societate democratică. Pentru a se produce o atingere, încălcare a demnității umane, ca drept constituțional protejat, declarațiile, obiect al prezentei petiții, ar trebui să întrunească elementele:

- un comportament manifestat în public, având caracter de propagandă sau de instigare la ură pe criteriul etnic și religios,

- or, un comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare îndreptate împotriva unui grup de persoane legat de apartenența la un grup etnic – astfel cum prevede art. 15 din O.G. 137/2000, cu modificările și completările ulterioare, republicată.

35. **Colegiul director constată că primele două condiții** (să existe o prevedere legală și să se urmărească un scop legitim) **pentru a fi acceptată o ingerință a statului sunt îndeplinite.**

Necesitatea ingerinței

36. Rămâne de competența Colegiului director să stabilească dacă interferența în libertatea de exprimare „este necesară într-o societate democratică”.

37. În acest demers, Colegiul director analizează dacă există motive „relevante și suficiente” care să justifice ingerința în libertatea de exprimare din perspectiva unei „nevoi imperioase” („pressing social need”).

38. Identificarea unei „nevoi imperioase”, respectiv necesitatea oricărei restricții privitoare la exercițiul libertății de exprimare trebuie să fie stabilită într-o manieră convingătoare, **iar autorității naționale îi revine atributul evaluării existenței unei „nevoi imperioase” susceptibile de o anumită marjă de apreciere** (Corneliu Bârsan, *Convenția Europeană a drepturilor omului, Comentariu pe articole*, Vol. I., Ed. All Beck, București, 2005, pag. 801.)

39. În conformitate cu principiul subsidiarității, statele membre dispun de o „margine de apreciere” în stabilirea limitării libertății de exprimare. Autoritățile statelor membre au un contact direct și permanent cu realitățile sociale și sunt primele care se pronunță asupra existenței unei „nevoi sociale presante”. Marginea de apreciere se va stabili potrivit standardelor minime ale CEDO. (vezi *Handyside v. United Kingdom* par. 48 și par. 49).

Elemente luate în considerare la stabilirea necesității ingerinței statului în libertatea de exprimare

40. În scopul de a determina dacă respectivele declarații, obiect al prezentei sesizări, constituie element de incitare la ură națională, Colegiul director va examina: **obiectivul urmărit de partea reclamată, contextul în care a avut loc, conținutul afirmațiilor, locul în care au fost făcute afirmațiile, persoana, funcția autorului afirmațiilor.**

Obiectivul urmărit de partea reclamată

41. Obiectivul urmărit este important: au dorit aceștia să disemineze opinii legate de etnia sau naționalitate ori a urmărit doar informarea publicului asupra unui subiect de interes public (vezi Jersild c. Danemarca)? La acest punct, Colegiul director nu analizează intenția de a discrimina, acest aspect neavând relevanță în stabilirea unei fapte de discriminare.

42. Colegiul director apreciază că în speța de față, sunt supuse analizei afirmațiile deputatului AUR, transmise în cadrul discursului din Camera Deputaților.

Contextul în care a avut loc

43. Afirmațiile părții reclamate au fost făcute în discursul de la tribuna Camerei Deputaților, în cadrul dezbaterilor pe marginea unei inițiative legislative, depuse de PSD, privind inseminarea artificială umană și sporirea natalității.

Conținutul afirmațiilor

44. Partea reclamată a declarat următoarele: *"Acest proiect de lege, în forma actuală, ascunde sub masca încurajării natalității o politică de tip neomarxist prin care se încearcă promovarea familiei monoparentale total artificiale. Pe de o parte, prin politicile publice, ni se explică gravitatea sarcinilor la tinere necăsătorite pentru a căror vitare se finanțează și promovează agresiv o educație sexuală denaturată, punându-se accent pe metodele contraceptive, mai ales pe anticoncepționale, anticoncepționale care, în timp, au efecte adverse asupra fertilității femeilor. Pe de altă parte, se finanțează și promovează însămânțarea artificială. Pe de o parte, se susțin pe drept, și trebuie să susținem copiii crescuți în familii monoparentale dezavantajați, iar pe de altă parte se finanțează și promovează familiile monoparentale pur artificiale, iar familiile tradiționale cu mulți copii rămân sub o continuă presiune de tip financiar-social și educațional. Deci, acest proiect de lege creează probleme false, promovează o natalitate de tip neomarxist și promovează familia monoparentală născută din fașă monoparentală."*

Unde au fost făcute afirmațiile

45. Afirmațiile au fost făcute de către partea reclamată, deputatul Partidului Alianța pentru Unitatea Românilor, din data de 17 martie 2021, în cadrul discursului de la tribuna Camerei Deputaților.

Rolul în societate a persoanelor, autori ai afirmațiilor

46. Din perspectiva analizei limitelor libertății de exprimare, rolul, poziția autorului declarației supusă controlului este determinantă. Partea reclamată este politician, deputat al Partidului Alianța pentru Unitatea Românilor, persoană publică. Prin hotărârea CEDO, secția I, hotărârea Verlagsgruppe News GmbH c. Austria, 14 decembrie 2006, 76918/01 se arată faptul că *Art. 10 permite și publicarea unor texte ce pot aduce atingere demnității unei persoane, dacă subiectul este de interes public și a fost tratat cu bună credință*. Subiectul politic este de interes nu însă și afirmațiile cu

caracter general făcute la adresa persoanelor care, din motive medicale sunt nevoite să apeleze la proceduri de reproducere umană asistată medical pentru a avea copii.

Modul în care au fost făcute afirmațiile

47. Colegiul director apreciază că declarațiile părții reclamante nu sunt de natură a atinge o limită prin care să se încalce un drept fundamental, încât dreptul la libertatea de exprimare să devină secundar.

48. Una din principalele caracteristici ale democrației constă în posibilitatea pe care ea o oferă de a rezolva prin dialog, fără a se recurge la violență, problemele pe care le are de soluționat un stat, chiar și atunci când acestea sunt extrem de dificile sau stânjenitoare, iar democrația se "hrănește" din libertatea de exprimare". (ibidem, pct. 66). Marginea de apreciere a statelor este semnificativ redusă (îngustă) atunci când autorul afirmațiilor este o personalitate, opiniile formulate având un larg impact.

49. Totuși, o ingerință a statului în această speță, prin constatarea și sancționarea faptei ca fiind o formă de discriminare, deci limitarea libertății de exprimare, ar constitui un exces, o limitare nejustificată, o măsură neproportională în raport cu pericolul social al faptei și cu scopul urmărit. O ingerință a statului ar fi fost justificată dacă ar fi existat orice element de incitare expresă la ură pe criteriul etnic sau al naționalității.

50. Reiterăm faptul că este esențial pentru persoanele publice ca, atunci când se exprimă în public, să manifeste o responsabilitate corespunzătoare poziției lor.

Concluzii

51. Colegiul director reiterează faptul că libertatea de exprimare constituie valoarea fundamentală a unei societăți democratice și plurale. Din această perspectivă, libertatea de exprimare are un rol substanțial în rândul drepturilor fundamentale cuprinse în Constituție și constituie trunchiul comun pentru exercitarea drepturilor fundamentale din sfera comunicării. În această sferă se includ: dreptul la libertatea presei, dreptul la libera exprimare a creațiilor artistice sau cele din zona literaturii, libertatea de predare a științei și libertatea creației. De asemenea, de acest trunchi comun se leagă și libertatea conștiinței, a religiei și libertatea de întrunire. Acest grup de drepturi asigură participarea avizată a cetățeanului la procesele sociale și politice. Exprimarea liberă a opiniilor și credințelor, chiar și a celor nepopulare sau atipice, reprezintă condiția fundamentală a existenței unei societăți vii și capabilă de dezvoltare.

52. În nenumăratele decizii asupra libertății de exprimare, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a arătat că acest drept „acoperă nu numai informațiile și ideile primite favorabil sau cu indiferență ori considerate inofensive, dar și acele care șochează sau deranjează. Acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței, spiritului deschis, fără de care nu există societate democratică. (CEDO, Lingens c. Austriei.).

53. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat, într-o formulă care este preluată aproape ca o clauză de stil în toată jurisprudența sa subsecventă în materie, că "libertatea de exprimare, garantată de art.10 par.1, constituie unul din fundamentele esențiale ale unei societăți democratice și una din condițiile primordiale ale progresului societății și împlinirii personale. Subiect al paragrafului 2 al Articolului 10, Libertatea de expresie include „nu numai informațiile și ideile primite favorabil sau cu indiferență [de opinia publică] ori considerate inofensive, dar și pe acelea care offensează, șochează sau deranjează. Acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței și spiritului deschis, fără de care nu există societate democratică.” (CEDO, între altele, Lingens vs. Austria, Oberschlick vs. Austria, Sunday Times vs. U.K., Observer și Guardian vs. U.K., Castells vs. Spania, Thorgerison vs. Islanda, Jersild vs. Danemarca, Goodwin vs. U.K., De Haes și Gijels vs. Belgia, Dalban vs. România).

54. De asemenea, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a fundamentat necesitatea protejării libertății de exprimare în primul rând pe valoarea pe care aceasta o reprezintă ca mijloc pentru a asigura buna funcționare a unei societăți democratice. De aici decurge poziția privilegiată acordată liberei discutări a chestiunilor de interes general, atunci când aceasta intră în conflict cu alte valori pe care statul le poate în mod legitim apăra.

55. Apreciem că, în speța de față nu se impune interferența statului în limitarea libertății de exprimare, partea reclamată exprimându-și doar punctul de vedere în ceea ce privește efectele și rațiunile economice, sociale și morale pe care aplicarea prevederilor proiectului de lege privind înseminarea artificială umană și sporirea natalității le-ar fi avut în cazul în care acesta ar fi fost legiferat, un subiect de interes public și nu la procedura medicală, în sine.

56. În Uniunea Europeană, accesul la tehnologiile de reproducere umană, respectiv înseminare artificială și fertilizare in vitro pentru femeile singure este reglementat de fiecare țară membră. Țări precum: Belgia, Olanda, Danemarca, Suedia, Finlanda, Franța, Portugalia, Spania, UK și Austria asigură accesul femeilor singure în a beneficia de aceste tehnologii.

57. În cazul S.H. și alții c. Austriei - 57813/00/3.11.2011, deși Curtea Europeană a conchis asupra neîncălcării articolului 8 în speță, aceasta observă că domeniul în cauză, care, pare a fi într-o evoluție continuă și cunoaște evoluții științifice și juridice în mod special rapide, cere o examinare permanentă din partea statelor membre. Curtea reamintește că noțiunea de „viață de familie” menționată la art. 8 nu se referă doar la familiile întemeiate pe căsătorie, ci poate include și alte relații de facto (a se vedea, printre multe altele, Marckx împotriva Belgiei, 13 iunie 1979, pct. 31, seria A nr. 31; Keegan împotriva Irlandei, 26 mai 1994, pct. 44, seria A nr. 290; Kroon și alții împotriva Țărilor de Jos, 27 octombrie 1994, pct. 30, seria A nr. 297-C; X, Y și Z împotriva Regatului Unit, 22 aprilie 1997, pct. 36, Culegere de hotărâri și decizii 1997-II, și Emonet și alții împotriva Elveției, nr. 39051/03, pct. 34, CEDO 2007-XIV).

58. În România, singurele proceduri reglementate clar prin lege sunt înseminarea artificială și fertilizarea in vitro cu ovocite proprii, fertilizarea cu ovocite și embrioni donați nefiind reglementată în mod explicit.

59. În legislația națională, tehnologiile de reproducere sunt accesibile doar cuplurilor căsătorite și pot beneficia de ajutor financiar din partea statului. Proiectul de lege propus privind înseminarea artificială umană și sporirea natalității prevedea la art. 2 ca: înseminarea artificială umană nu poate fi condiționată de a fi sau nu căsătorită mama.

60. Familia monoparentală poate fi definită prin conținutul restrâns al familiei, bazată pe calitatea de părinte, prevăzută de art. 48 din Constituție. Această ipoteză este dezvoltată legal în Legea nr. 277/2010 privind alocația pentru susținerea familiilor, ce prevede în art. 2 alin. 2 noțiunea privind familiile monoparentale.

61. Trebuie avute în vedere stereotipurile, atât cele pozitive, cât și cele negative, atât de către societate în general cât și de politicieni, rolul acestora fiind deosebit de important în formarea unei societăți care își respectă toți semenii săi, fără niciun fel de deosebire.

62. Pentru considerentele de mai sus, faptele sesizate nu întrunesc elementele constitutive ale art. 2 alin. (1) coroborat cu art. 15 din O.G. 137/2000, republicată, afirmațiile se încadrează în limitele libertății de exprimare prevăzute de art. 2 alin. (8) din același act normativ.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, cu unanimitatea membrilor prezenți la ședință,

**COLEGIUL DIRECTOR
HOTĂRĂȘTE:**

1. Faptele sesizate nu întrunesc elementele constitutive ale art. 2 alin. (1) coroborat cu art. 15 din O.G. 137/2000, republicată, afirmațiile se încadrează în limitele libertății de exprimare prevăzute de art. 2 alin. (8) din același act normativ.
2. O copie a prezentei hotărâri se va comunica părților.

VI. Modalitatea de plată a amenzii

Nu este cazul.

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, în termen de 15 zile de la data primirii, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, republicată și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.**

Membrii Colegiului director prezenți la ședința de deliberări desfășurată în data de 13.10.2021 au fost: ASZTALOS Csaba Ferenc - Membru, DIACONU Adrian – Membru (online), GRAMA Horia - Membru, HALLER István – Membru, Cristian JURA – Membru (online), OLTEANU Cătălina – Membru

Prezenta hotărâre va fi comunicată în baza Ordinului Președintelui CNCD nr. 138 / 24.03.2020.

**ASZTALOS CSABA FERENC
Membru Colegiul Director,
Președinte CNCD**

Data redactării: 20.12.2021
Redactată și motivată C.O./F.L.I.

Notă: prezenta Hotărâre emisă potrivit prevederilor legii și care nu este atacată în termenul legal, potrivit **O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare cu modificările și completările ulterioare, republicată și Legii nr. 554/2000 a contenciosului administrativ**, constituie de drept titlu executoriu

